

Introductie in de geloofsleer van Ibn Qudāma al-Maqdisī

Door: Shaykh dr. Ṣāliḥ b. Fawzān al-Fawzān

In de naam van Allah, de Barmhartige, de Genadevolle

“Alle lof is aan Allah, de Heer der Werelden. Moge Allah zegeningen en vrede schenken aan Zijn Dienaar en Boodschapper, onze Profeet Muḥammad, en aan zijn familie en al zijn metgezellen. Vervolgens:

Dit is (de verhandeling over) de geloofsleer genaamd *Lum‘at al-i‘tiqād*.¹ De auteur van deze verhandeling is Imam Abū Muḥammad ‘Abd Allāh b. Aḥmad b. Muḥammad b. Qudāma al-Ḥanbalī.² Hij behoorde tot de grote Shuyūkh van de Ḥanbalī wetschool. Hij heeft schrijfwerken over de praktijkleer (al-Fiqh), over de fundamenten en over andere onderwerpen. Over de praktijkleer heeft hij de volgende boeken geschreven: *‘Umdat al-Fiqh* (beknopt), vervolgens *Al-Muqni‘* (deze is groter en uitgebreider dan *‘Umdat al-Fiqh*). Vervolgens *Al-Kāfi* (deze is uitgebreider dan *Al-Muqni‘*). Vervolgens *Al-Mughnī*. Dit is het

¹ In het Nederlands vertaald en gedrukt onder de titel *Voldoening van de geloofsovertuiging*, samen met de uitleg van Shaykh Muḥammad b. Ṣāliḥ al-‘Uthaymīn. Vertaald door Ridouane Mallouki en uitgegeven door uitgeverij Daar al-Aathaar (2011). [AJ]

² Hij is: ‘Abd Allāh b. Aḥmad b. Muḥammad b. Qudāma b. Miqdām b. Naṣr al-Maqdisī al-Jammā‘īlī, vervolgens ad-Dimashqī aṣ-Ṣāliḥī al-Ḥanbalī, Abū Muḥammad Muwaffaq ad-Dīn. Hij werd geboren in het jaar 541 AH in het dorpje Jamma’in (Jammā‘īl), in de buurt van de stad Nablus. Toen hij een jaar of tien was verhuisde hij met zijn familie naar Damascus. Hij las de Qur’ān en studeerde daar onder de geleerden. Van 561 tot 565 AH verbleef hij in Bagdad om daar al-Fiqh en al-Ḥadīth te studeren bij de geleerden van Bagdad, waaronder Abū al-Faraj Ibn al-Jawzī al-Ḥanbalī. In het jaar 573 of 574 AH verrichtte hij de Ḥajj en volgde hij les bij de geleerden van Mekka. In 575 AH keerde hij terug naar Damascus en begon hij zich bezig te houden met het geven van onderwijs en het schrijven van boeken. Hij had vele studenten en heeft vele schrijfwerken achtergelaten. In het jaar 620 AH overleed hij – moge Allah hem genadig zijn –. Zie: Ibn Qudāma, *Rawḍat an-nāzir wa-jannat al-manāzir*, red. ‘Abd al-Karīm an-Namla, I (Riyad 1422 AH) 9-21. [AJ]

bekende boek en de geweldige encyclopedie over de praktijkleer. Het bevat veel van de Fiqh van de Salaf en de vier Imams van de Madhāhib, inclusief de bewijsvoering. Daarnaast geeft hij in dit boek – doorgaans – aan wat waarschijnlijk de meest correcte mening is. Dit boek is een naslagwerk geworden voor wat betreft de Islamitische praktijkleer.

Over de fundamenteën (van al-Fiqh) heeft hij *Rawḍat an-nāzir wa-jannat al-manāzir* geschreven. Zo heeft hij nog andere schrijfwerken in vermaning en andere wetenschappelijke disciplines. Hij is dus een grote Imam.

Eén van zijn schrijfwerken in de geloofsleer is deze verhandeling *Lum‘at al-i‘tiqād al-hādī ilā sabīl ar-rashād*. De geleerden – waaronder deze Imam – bekommerden zich en hielden zich bezig om de correcte geloofsleer te verduidelijken en om de misvattingen en verdachtmakingen – die er aan waren toegeschreven – te verwerpen, vanwege de behoefte van de mensen daaraan. Vooral nadat de dwalende sekten met hun geloofsovertuigingen en misvattingen verschenen, ontstond de behoefte bij de geleerden om de correcte geloofsleer te verduidelijken en degene die deze tegengaat te weerleggen. Het is al van oudsher zo dat de geleerden zich bekommeren om de kwestie van de geloofsleer. Zij schreven vele schrijfwerken erover, zowel de vroegere als de latere geleerden, onder verschillende benamingen. Er waren er die de boeken van de geloofsleer ‘boeken van de Sunna’ noemden. Zoals *Kitāb (het boek van) as-Sunna* van ‘Abd Allāh, de zoon van Imam Aḥmad b. Ḥanbal. *Kitāb as-Sunna* van al-Khallāl, *Kitāb as-Sunna* van Ibn Abī ‘Āṣim. Er waren er ook die deze boeken ‘Ash-Sharī‘a’ noemden, zoals *Kitāb ash-Sharī‘a* van al-Ājurrī. Er waren er die deze boeken ‘al-Uṣūl’ noemden, zoals het boek *Uṣūl i‘tiqād Ahl as-Sunna wa-l-Jamā‘a* van al-Lālikā‘ī. En dergelijke. En sommigen noemden deze boeken ‘At-Tawhīd’, zoals *Kitāb at-Tawḥīd* van Ibn Khuzayma, *Kitāb at-Tawḥīd* van Ibn Mandah, *Kitāb at-Tawḥīd* van Shaykh al-Islām, de hervormer, Shaykh Muḥammad b. ‘Abd al-Wahhāb, *Tajrīd at-Tawḥīd* van de Imam, de grootgeleerde historicus al-Maqrīzī. En sommigen noemden deze boeken ‘Al-‘Aqīda’ of ‘Al-I‘tiqād’, zoals *Al-‘Aqīda at-Ṭaḥāwiyya* van at-Ṭaḥāwī, *Al-‘Aqīda al-Wāsiṭiyya* van Shaykh al-Islām Ibn Taymiyya en zoals dit boek: *Lum‘at al-i‘tiqād*.³

³ Een aantal van deze auteurs en hun schrijfwerken zal in een later stadium aan bod komen – met de Wil van Allah –. [AJ]

Al-Lum‘a komt van Al-Lum‘ān, dat is iets dat licht en glans heeft. Het is dus Lum‘a in de betekenis dat het licht en glans geeft, in tegenstelling tot de duisternis. Het werd Lum‘a (het licht) genoemd vanwege het verschil tussen dit boek en de duistere boeken die de mensen laten twijfelen over hun geloofsovertuigingen.⁴

En Al-I‘tiqād is het verbaalnomen van *i‘taqada*. Dit is de stellige zekerheid waar het hart in gelooft. Het wordt ook Al-Īmān⁵ genoemd. Al-I‘tiqād en Al-Īmān hebben dezelfde betekenis. Daarom zei Jibrīl عَلَيْهِ السَّلَامُ tegen de Profeet صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ‘Vertel mij over Al-Īmān.’ Hij (de Profeet صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) zei:

*Al-Īmān houdt in dat je gelooft in Allah, Zijn engelen, Zijn boeken, Zijn boodschappers en de Laatste Dag. En dat je gelooft in de Voorbeschikking (al-Qadr), het goede en het slechte ervan.*⁶

Dit zijn de fundamenteën van de geloofsleer en ze worden (ook wel) de pilaren van al-Īmān genoemd.

Dus de betekenis van de titel *Lum‘at al-i‘tiqād* is: een verduidelijking van de correcte geloofsleer die verplicht is om na te leven en om datgene te laten wat daar buiten valt. *Al-hādī ilā sabīl ar-rashād* (het tweede gedeelte van de titel): Dat wil zeggen: de gids (naar de rechte weg) en (de weg van) de leiding (en het correcte), wat de antoniemen zijn van: het slechte en de dwaling. Deze (verhandeling over de) geloofsleer leidt dus naar de correcte weg die leidt naar Allah سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى, in tegenstelling tot de geloofsovertuigingen van de aanhangers van dwaling. Deze leiden naar de ondergang en de afdwaling.⁷

⁴ Shaykh al-‘Uthaymīn zegt in zijn uitleg van dit boek dat één van de betekenissen van Lum‘a ‘voldoening’ is. Vandaar dat het in het Nederlands vertaald is als: *De voldoening van de geloofsovertuiging*. Zie: Muḥammad b. Šāliḥ al-‘Uthaymīn, *Sharḥ Lum‘at al-i‘tiqād* (Beiroet 1404 AH) 14. [AJ]

⁵ Al-Īmān: Taalkundig: Het stellige geloof dat niet door twijfel wordt getroffen. Wettelijk: Uitspraak met de tong, geloof met het hart en handeling met de ledematen, het stijgt met gehoorzaamheid en het daalt met ongehoorzaamheid. Zie: Šāliḥ b. Fawzān al-Fawzān, *Al-Minḥa ar-Rabbāniyya fī sharḥ Al-Arba‘in an-Nawawiyya* (Riyad 2008) 45-46. [AJ]

⁶ Overgeleverd door Muslim in zijn *Šaḥīḥ* (nr. 8).

⁷ Bron: Šāliḥ b. Fawzān al-Fawzān, *Sharḥ Lum‘at al-i‘tiqād*, red. ‘Abd as-Salām as-Sulaymān (blz. 21-23). Vertaling: Abū Junayd.